СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 264. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 12-го ЛИСТОПАДА 1949. No. 264. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 12, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ВИКІНЧУЮТЬ ПЛЯНИ ПЕРЕНЕСЕННЯ СТОЛИЦІ НА ВИПАДОК ВІЙНИ

Вашингтон, 11 листопада (по радіо, в годині 6 ранку). — Секретар оборони Луіс Джансон оприлюднив, що вже викінчено пляни переведення осідку федерального уряду з Вашингтону на випадок війни. Де саме має бути приміщена столиця, цього секретар Джансон не виявив. У попередній війні обговорювано можливість приміщення федеральних бюр у стейті Колорадо зогляду на географічне положення. Там теж пороблено відповідні підземні сховки.

Д-р Нормин С. Кіфер, директор ресурсів здоровя при Краєвій Раді Забезпеки Ресурсів остеріг, що на випадок війни Злучених Держав забракне лікарів. Над цією справою радила конвенція Товариства військових Лікарів у Вашингтоні. Головну увагу зосереджено на небезпеку атомових бомб та біологічної війни, до якої Америка не могла підготовити себе в останній війні. Генерал майор Джордж Е. Армстронґ, заступник ґенерального лікаря, виявив, що вже тепер армія потребує 500 лікарів більше ніж їх має під пору, хоч положення від минулого року поправилося.

ПОСТІЙНИЙ ШТАБ ДЛЯ ВОЄННИХ МАНЕВРІВ

Вашингтон — Створення постійного штабу для воєнних маневрів і постійної кадри критиків-суддів — оце вислід критики недавніх маневрів в околиці острова Оагу на Тихому океані. У маневрах брали участь 50,000 вояків з маринарки й армії. Повітряні сили не брали участи. Повний звіт з маневрів наспіє з Гаваїв цими днями для розгляду Спільного Генерального Штабу.

СЕКРЕТАР КРУГ ЗРЕЗИГНУВАВ НЕНАДІЙНО.

Секретар внутрішніх справ, Джуліус А. Круг, зрезигнував зі свого становища й оприлюднив це заки ще про це довідався президент Труман. Круг вислав до преси оповістку в 13 словах, не подаючи причини свого кроку. Він тільки заявив, що плянував резигнацію від довшого часу. Круг прийшов на становище секретаря після резигнації Гарольда Ікеса в березні 1946 р. З поінформованих джерел заповідають, що наступником Круга буде підсекретар Оскар Л. Чапман, який був одним з провідників виборчої кампанії за вибір Трумана в 1946 р. З уступленням Круга приходить 18-та зміна в міністеріяльнім кабінеті президента Трумана упродовж півшоста року його урядування.

МИР У СТАЛЕВОМУ ПРОМИСЛІ ЗАПЕВНЕНИЙ.

Питсбург, 10 листопада. — Виглядає, що умова щодо заключення нового контракту між юнією сталевих робітників і Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен є викінчена і що вона буде підписана в пятницю. Після того повернуть до нормальної праці 177,000 робітників, які вийшли на страйк. Заки контракт буде підписаний, його зміст буде переданий до розгляду екзекутивному комітетові юнії. Хоч досі ніхто не виявив змісту контракту, загально думають, що він буде опертий на засадах контракту з Бетлегем Стіл і іншими сталевими підприємствами.

ЛІМЕН ДІСТАЄ ВЖЕ СЕНАТОРСЬКУ ПЛАТНЮ.

Герберт Г. Лімен, новообраний сенатор Зл. Держав, дістає сенаторську платню від півночі з вівтірка на середу після виборів. У вівторок 8 листопада перепав при виборах наставлений тимчасово без вибору сенатор Джан Фостер Доллес, а це значить, що після вибору приходить до урядування сенатор, вибраний при доповняючих виборах. Правничі експерти в Олбені заявили, що стейт Ню Йорк передбачує обняття уряду вибраним сенатором щойно від 1 грудня. На це відповів фінансовий урядник федерального сенату у Вашингтоні, що між стейтовим законом і федеральним є різниця в цій справі. Він іде за федеральним законом. Разом з платнею для сенатора Лімена буде виплачена платня для його бюрового штабу, який буде назначений.

НЕ БУДЕ ЗМІНИ В ЦІНІ ЗОЛОТА.

Президент Труман заявив на пресовій конференції, що ціна золота не буде змінена. Тепер ціна виносить $35 від однієї унції. Різні поголоски заповідали, що ціна буде змінена в тому напрямку, щоб довести до девальвації доляра. Саме на те, щоб спростувати ці поголоски, президент зазначив, що уряд не має на думці ніяких змін.

ЛУЇС ВІДМОВЛЯЄ УЧАСТИ В ПЕРЕГОВОРАХ З ПОСЕРДНИКОМ.

Вашингтон. — Джан Л. Луїс, голова майнерської юнії, не явився на нарадах скликаних урядовим посередником Сірусом Чінгом для переговорів між власниками копалень та юнією в справі випрацювання нового контракту. Це спонукало Чінга розпустити конференцію домів. Він заявив, що уряд не буде тепер приглядатися безчинно новим зусиллям продовжувати страйк і що заздалегідь поробить приготовання до переговорів.

УРЯД СЕКВЕСТРУЄ МАЄТОК ЗАСУДЖЕНИХ КОМУНІСТІВ.

Ню Йорк. — Федеральний уряд поробив старання, щоб засеквеструвати маєток кожного зі засуджених комуністичних провідників, щоб у такий спосіб запевнити собі заплату по $10,000 грошевої кари, наложеної судом водночас з виміром тюремної кари. Секвестрація, хоч дозволена законом, мало коли буває використана. У теперішньому випадкові це робить окружний прокуратор тому, що засуджені заложили грошеву запоруку тільки за звільнення з тюрми, а не зроблено нічого для покриття грошевої кари на випадок, якби хто і засуджених утік. Идеться теж про те, щоб засуджені не попродали своїх маєтків або не передали грошей чи річей кому іншому і не оставили уряду без нічого, коли прийдеться стягати грошеву кару.

ТРУМАН ЗА ДВОПАРТІЙНУ ПОЛІТИКУ В ЗАКОРДОННИХ СПРАВАХ

Вашингтон, 10 листопада. — Підчас пресової конференції заявив президент Труман, що він не бачить причини до зміни засад в закордонній політиці Злучених Держав після виборів і що ця політика буде двопартійною, як була досі. Відповідаючи на запит кореспондента, президент виявив своє невдоволення на видавця республіканської газети Шікаго Трибюн, Мек Кормика й газетярського підприємця Герста за їх домагання зміни закордонної політики. Він є такого погляду, що вислід виборів дав адміністрації сильну підтримку продовжувати програму, яка міститься в плятформі Демократичної партії. Він теж дав до зрозуміння, що не назначить представником до Обєднаних Держав Джана Фостера Доллеса, перепавшого при виборах кандидата на сенатора з стейту Ню Йорк.

„ГОЛОС АМЕРИКИ МУСИТЬ „НАСИТИТИ" РОСІЮ СВОЇМИ ВІСТЯМИ

Ню Йорк. — Новий директор програми „Голос Америки", Фой Д. Колер, виявив, що передача вістей по радіо не є легкою справою і що її повного висліду треба надіятися щойно по 50 чи 100 а то й 200 роках. „Наші проекти є ще тайною, одначе в засаді ми плянуємо сітку радієвих передач на світові розміри. При цім ми маємо на увазі наситити повітря над Росією і приготовити нові шляхи, щоб це перевести. Треба довести до того, щоб росіяни самі здогадувалися, звідки це походить" — сказав Колер. — Він знає своє діло, бо був довголітнім дипломатичним аташе в країнах поза Залізною Заслоною. Остання його позиція була в американській амбасаді в Москві після уступлення амбасадора Бедела В. Смита.

ОБГОВОРИЛИ ВІДОКРЕМЛЕННЯ ЦЕРКВИ ВІД ДЕРЖАВИ НА ПОСВЯЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Клівленд. — З нагоди посвячення української катол. парафіяльної школи при українсько-катол. церкві св. Петра й Павла у неділю 6 листопаду, на передмістю Парма, виголосив дієцезальний суперінтендент католицьких шкіл, монс. Кларенс Е. Елвел, промову про значення відокремлення церкви від держави на підставі конституції. Він ствердив, що це значить, що нема державної церкви, одначе це не значить, щоб конституція підтримувала релігійну байдужність чи безбожництво. Навпаки, це треба розуміти так, що кожна релігія має свобідно розвиватися. В цій цілі закладають ся цілоденні парафіяльні школи.

Щоденник „Клівленд Плейн Ділер", згадуючи про цю подію, подає довший опис відкриття нової парафіяльної школи, до якої перенесено 135 дітей з-під української церкви св. Петра і Павла при Вест 7-мій вулиці. Архієрейську Богослужбу відправив Преосв. Константин в сослуженні лат. епископа Преосв. Едварда Гобана і асисті о. І. Лотоцького, ЧСВВ., та оо. І. Крохмального, Д. Ґреська й С. Побутського. Після того відбулася в шкільній авдиторії гостина у присутности 1,100 осіб.

СОВЄТИ ПОГРОЖУЮТЬ ВІЙНОЮ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ТЕРИТОРІЇ.

Лондон, 11-го листопада. — Московська радіовисильня передала вчора такий уривок зі статті в партійній „Правді": „Хай імперіялістичні володарі Злучених Держав не обманюють себе ілюзіями, що вони зможуть вести війну поза межами американського континенту, використовуючи на гарматнє м'ясо народи Европи і Азії. Вже минули ті часи, коли підпалювачі війни могли вживати таких байок для обману народу... Американці починають здавати собі справу, що коли воєнні підпалювачі зорганізують нову м'ясорубку народів, горе матерей, жінок, сестер і дітей спаде теж на американський континент".

ДОПОВІДІ ПРО УКРАЇНУ В КЛЮБІ РОТАРІЇВ

В Клюбі Ротаріїв в Джерзі Ситі, що соціяльно об'єднує видатних екзекутивних представників багатьох галузей місцевого життя, виголошено в останньому дві доповіді про або у зв'язку з Україною. Першу доповідь виголосив керівник відділу закордонної преси в Загальній Раді Американської Єдности, п. Ярослав Чиж, що з великим знанням справи говорив про „Америку через совєтські окуляри". Другий доклад про „Американську Демократію і Східну Европу" виголосив професор Колумбійського університету, д-р Кларенс Маннінг. Нав'язуючи до надуживання Совєтами українського імени в Об'єднаних Націях, бесідник коротко поінформував ротаріїв про цю справжню Україну, що вже три десятки років героїчно бореться проти большевизму. Обох бесідників представляв організатор і керівник цьогомісячної програми Клюбу та його член, д-р Лука Мишуга.

ВИШИНСЬКИЙ ЗАПЕРЕЧУЄ МАГАЗИНУВАННЯ АТОМОВИХ БОМБ В СОВЄТАХ

Лейк Соксес, 11 листопада. Совєтський міністер закордонних справ, Андрей Вишинський, твердив вчора, що Совєтський Союз використовує тепер атомову енергію для мирних цілей, а не для магазинування атомових бомб, але „в потребі, ми будемо мати їх стільки, скільки їх потребуватимемо, не більше і не менше" — твердив Вишинський, забираючи на цю тему голос в спеціяльному Політичному Комітеті Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Він в дальшому твердив, що „вже тепер ми використовуємо атомову енергію для наших економічних потреб та наших власних господарських цілей; ми зриваємо гори; ми наводнюємо пустелі; ми продираємось через джунглі і тундри; ми творимо життя, щастя, добробут і заможність на місцях, де тисячі років не була людська стопа" — хвалився совєтський представник, „виступаючи дефінітивно проти прийнятого більшістю американського пляну контролі атомової енергії.

У відповідь на твердження Вишинського негайно забрали слово американські спеціялісти в атомовій енергії, виказуючи всю недорічність совєтської самохвальби. Вилієм Лоренс в Н.Й.Таймсі ствержує, що Вишинський майже дословно повторив ті самі твердження, що вже були надруковані в контрольованій Совєтами німецькій пресі. Він рівночасно твердить, що „зірвати гору" будь-якої величини було б потрібно не одної, але соток атомових бомб, продукція яких вимагає максимальних коштів, часу і технічного устаткування. Можливості далекого майбутнього Вишинський вмовляє в себе як доконані факти, забуваючи, що міжнародна трибуна це не совєтський партійний мітінг. В американських коментарах на совєтське становище до контролі атомової енергії ствержується, що воно, ще тільки „скріплює американську рішучість в нічому не відступити від своїх домагань.

ПРИЇХАВ РОМАН КУПЧИНСЬКИЙ

Одним з останніх транспортів ДП приїхав м. і. Роман Купчинський, один з чільних поетів середньої генерації, автор найпопулярніших стрілецьких пісень. Роман Купчинський, один із найбільш відомих старшин легіону Українських Січових Стрільців, працював за Польщі ввесь час як журналіст і письменник. Він був редактором часопису „Кооперативна Родина" та був постійним співробітником - фейлетоністом „Діла". Він здобув собі славу малими фейлетонами, що їх постійно підписував у „Ділі" як „Галактіон Чіпка". У В-ві „Червона Калина" почав друкувати трилогію (повість зі стрілецького життя) „Курилася доріженька". Був кількалітнім та останнім перед війною головою Товариства Письменників і Журналістів (ТОПІЖ) і на цьому становищі втішався загальною пошаною і симпатією літературних і журналістичних кол. В його особі українська громада в ЗДА дістає нового чільного інтелектуаліста.

ТИЧИНА В ЛОНДОНІ; ЕНКАВЕДИСТ З НИМ.

Лондон, 11. листопада. — З кінцем жовтня — згідно з повідомленням британської преси — побував в Лондоні „з дружніми відвідинами" Павло Тичина, в товаристві одного явного і невідомої кількости таємних енкаведівських „тілохоронителів". В тому самому часі побували в Шотляндії делегати совєтських гірників, відвідуючи шотландські копальні вугілля. Делегацію очолював голова совєтської спілки вуглекопів, С. Зайцев.

ЗАХІДНІ МІНІСТРИ РІШИЛИ ПРИПИНИТИ РОЗБІРКУ НІМЕЦЬКИХ ФАБРИК

Париж, 11 листопада. — Сьогодні вранці тут закінчено дводенну конференцію міністрів закордонних справ трьох західних великодержав: американського державного секретаря Діна Ачесона, британського секретаря закордонних справ Ернеста Бевина і французького міністра закордонних справ Роберта Шумана. Головним предметом нарад була спільна політика західних аліянтів щодо Німеччини. Крім повідомленої вже згоди на прийняття західно-німецької республіки та Саайщини до Европейської Ради, міністри остаточно вирішили припинити в порозумінні з німецьким урядом дальшу розбірку німецьких фабрик, що роблено досі в рямках програми демілітаризації країни. Французький міністер погодився на це останнє рішення тільки під умовою, що теперішня продукція німецької сталі, висоту якої встановлено на 11,500,000 тонн річно, не буде збільшена. Дальші наради в цій справі вестимуть західні високі комісарі з німецьким урядом в Бонні.

ПОЧАЛИСЯ ФРАНЦУЗЬКО-НІМЕЦЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ.

Париж, 11 листопада.—Вчора тут почалися перші торговельні переговори на урядовому рівні між новою західно-німецькою республікою і Францією. З німецького боку переговори веде міністер господарства Людвіг Ергард, який відбув вчора перші наради з французьким міністром фінансів Морісом Пече, а опісля з европейським амбасадором Пляну Маршала, Аверелем Гарриманом. В своїй першій заяві до преси Ергард твердив, що німецький уряд в цілости піддержує ідеї Гофмана про створення „одного вільного ринку" в Европі.

ВИНАЙДЕНО ЛІКИ ПРОТИ ТУБЕРКОЛЬОЗИ.

Франкфурт, Німеччина, 11 листопада. — Речник Баварських Фармацевтичних Лябораторій повідомив про винайдення нового лікарства проти туберкольози. Винахідниками є чотирьох німецьких лікарів. Нове лікарство практикується вже від трьох років у німецьких госпиталях і лікарнях і воно мало дати дуже позитивні результати. Вкоротці це лікарство мало б бути випущене теж в Злучених Державах під назвою „Тібіоне". Не зважаючи на дотеперішні успіхи лікування чахотки новими лікарствами, його кінцеву лікувальну оцінку здержується, з огляду на поворотний характер самої хвороби.

ДАЛЬШЕ ЗАТІСНЕННЯ КОНТРОЛІ ЦЕРКВИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 11 листопада. — Комуністичний уряд Чехословаччини, перемінивши „законно" церкву в державну інституцію, а духовенство на державних урядників, продовжує скорочувати всі прояви церковного життя. В останньому видано „закон", на підставі якого піддається строгій державній контролі всі релігійні видання та харитативні організації і їх господарство.

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК ПРО ЮГОСЛАВСЬКІ „ПРОВОКАЦІЇ".

Лейк Соксес, 11 листопада. — Совєтський представник в Соціяльному Комітеті Генеральної Асамблеї О.Н., амбасадор Олександер Панюшкін, твердив вчора, що всі югославські повідомлення про концентрацію совєтських військ в сателітських країнах на кордонах Югославії є „нічим іншим, як тільки провокативною активністю, веденою розвідочою службою різних західних потуг". При цьому він користувався до тої міри совєтською термінологією, що предсідник Комітету мусів прикликати його до порядку. Під час дебат знову видвигнено справу скитальців, при чому Совєти повторювали свої старі обвинувачення про „квіслінґів" і „воєнних злочинців" та домагалися примусової репатріяції. Приявний на нарадах генеральний директор ІРО заявив, що скитальців не тільки не будеться репатріювати проти їх волі, але закликав подбати про відповідну для них правну охорону теж після того, як ІРО припинитьсь свою діяльність.

НІМЦІ ПРОПОНУЮТЬ УЧАСТЬ ФРАНЦУЗЬКИХ КАПІТАЛІСТІВ В РУРЩИНІ.

Бонн, Німеччина, 11 листопада. — В німецькій пресі появилися інформації, що канцлер західно-німецької республіки, д-р Конрад Аденауер, запропонував західним аліянтам плян, що передбачує участь французьких капіталістів в стальній і вуглевій індустрії Рурщини. Це мало б дати французам відповідну контролю цього важливого промислу і тим самим заспокоїти французьку опінію щодо зв'язаних з цею індустрією проблем французької безпеки.

КОМІНФОРМ БОРОНИТЬ „ЧЕСТИ" ДІМІТРОВА.

Софія, 11 листопада. — Болгарські комуністичні провідники докладають тепер багато зусиль, щоби оборонити „честь" померлого недавно Дімітрова перед твердженнями югославської пропаганди, що Дімітров симпатизував з Тітом та був проти Москви і Сталіна. В заяві болгарського премієра та його заступника стверджується, що навпаки, Дімітров був „до останнього свого віддиху вірно відданий Совєтському Союзові і великому Сталіну".

ПОЛЬСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ПРОЦЕСІ ПРОТИ МАЙНШТАЙНА.

Гамбург, 11 листопада. — Тут продовжується перед британським військовим трибуналом судовий процес проти колишнього гітлерівського маршала Еріха фон Майнштайна, обвинуваченого в поповненні цілого ряду воєнних злочинів. Польський спостерігач на тому процесі, майор Бернард Ахт, вчора демонстративно покинув процес, протестуючи проти способу його ведення.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
на три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИКЛИКУЮТЬ ВОВКА З ЛІСА

Делеґати, що виступають в Обєднаних Державах під українським іменем, знов „пописались" і за цей попис знов дістали належну відповідь, яка цілком певно не принесла б чести і слави Україні й українському народові, коли б уже не було загально відомим, хто ці делеґати, в чиїм імені вони виступають та чиї інтереси заступають.

Маємо на думці широко розголошену американською пресою відповідь п-ні Елінор Рузвелт, делеґатки Злучених Держав до Ґенеральної Асамблеї Обєднаних Націй, яку вона дала Іванові П. Демченкові, делеґатові УРСР, в часі нарад Соціяльного Комітету Обєднаних Націй. П. Демченко, будучи сліпим знаряддям Кремля і трубою московського Політбюра, повторяв на Комітеті те, що всі совєтські делеґати постійно голосять, а саме, що Злучені Держави готуються враз з Англією та Францією до нападу на СССР. „Делеґат України" виясняв теж американську політику в відношенні до скитальців, яких він назвав „квізлінгами" та „злочинцями". Казав, що Америка вживає їх тепер до служби в „пів-військових організаціях" та до „невільничої праці".

Не будемо застановлятись ближче над нападами „українського" делеґата на скитальців, яких демократичні потуги ніби тому не пускають „на родіну", бо думають, як виходило з обвинувачень Демченка, використовувати їх для війни з Совєтами. Важніше це, що сказала п-ні Рузвелт, бо такого досі ще ніхто не говорив, а саме, що такі совєтські обвинувачення можуть евентуально спровокувати війну. Вкінці, казала п-ні Рузвелт, готов увірватись терпець американському народові, що робить усе можливе, щоб не допустити до війни і він уже не буде в силі слухати дальше таких провокацій. Іншими словами, готова в Америці повторитись со Сталіном та сама історія, що була з Гітлєром, що так довго провокував американський нарід, поки цей не прийшов до переконання, що війна з ним неминуча.

Звертаючись з обуренням до „молодого делеґата України", п-ні Рузвелт підкреслила, що вправді Америці та демократіям приходиться раз-у-раз чути від Совєтів, що вони підбурюють до війни, але якраз така промова, як його, є справжнім підбурюванням. Ніхто інший, а саме він своїм говоренням, казала п-ні Рузвелт, наносить найбільшу шкоду справі миру.

Немає найменшого сумніву, що пересторога п-ні Рузвелт не є випливом хвилевого обурення. Прямо неможливо вивести цю людину аж з такої рівноваги, щоб вона сказала у того роду справі щось таке, що не має глибокої підстави. П-ні Рузвелт є за мир у світі. Вона ревно працювала за часів адміністрації президента Рузвелта і пізніше не тільки за мирне, але й за тісне й приязне співжиття з Совєтами. Це речі загально відомі. Коли ж уже й їй забагато совєтського крутійства й калюмній, звернених проти Америки та демократій, то щож тоді говорити про загал американського народу, що вже прямо не годен зрозуміти, як можна слухати спокійно постійних совєтських провокацій.

Совєтська провокаційна тактика та аґресія, як і совєтське обріхування Америки можуть мати сумні наслідки, а навіть і війну спричинити. Інакше п-ні Рузвелт не згадувала б про ці можливості.

ДУМКИ ПРО КОНҐРЕС

Четвертий Конґрес Американських Українців, що відбувся у Вашингтоні в днях 5 і 6-го листопада, був без сумніву великим успіхом загального українського значення. Він практично розв'язав цілий ряд найактуальніших проблем українського спільнотного життя, головно в його внутрішній побудові й організації, та видвигнув цілий ряд нових можливостей в дальшому веденні та полагоджуванні зв'язаної з українською справою проблематики як на американському так і на міжнародному терені. Але рівночасно з цими справді великими світлами, Конґрес мав теж деякі тіні, усвідомлення та аналіза яких повинні причинитися до виключення подібних недомагань на майбутнє.

До безсумнівних успіхів Конґресу треба зарахувати насамперед його американський відгук. Послання президента Трумана, виступ на Конґресі високих представників американського уряду і законодатної установи зі сенатором Смитом на чолі та широкий відгук в американській столичній і краєвій пресі — це вже сам по собі успіх, що нагороджує всі зв'язані з Конґресом труди і видатки.

Теж організаційну сторінку Конґресу та його вислід можна вважати великим успіхом. В Конґресі взяли формальну і активну участь практично всі заступлені на цьому терені українські течії, за вийнятком тільки невеликої соціялістичної групи, хоча й ця, як і всі інші групи, була запрошена. Та й це тільки як йдеться про так сказати б — зорганізований місцевий соціялізм, бо на Конґресі ми бачили відомих із своїх соціялістичних переконань діячів, які цілком добре почувалися та напевно були горді, що й вони належать до тої великої американсько-української спільноти, якій президент країни гратулює за видатний вклад в американське життя, за її заінтересування американською демократією та за її допомогу тим своїм землякам за морем, „які не мають можности користувати всіми добродійствами вільного суспільства".

З окремою радістю треба відмітити цим разом більшу і активнішу ніж будь-коли в подібних імпрезах участь місцевої американсько - української молоді. Активна участь в дискусії і в нарадах, активна участь в працях комісій та вибір представників цеї молоді до Конґресового Комітету з одним з них, проф. Львом Добрянським на чолі, це факти, що матимуть велике значення і вплив на дальший розвиток нашої громади та її активности.

З неменшим признанням треба відмітити теж участь представників нової іміґрації, зокрема її досконале відчуття та достосування до місцевих обставин та місцевого порядку. Приглядаючись та спостерігаючи Конґрес і його перебіг, малося приємне враження, що тут справді зібрані самі „свої". Люди різних віків, різних громадських стажів і різного виховання та різних політичних переконань і віровизнань творили тут одну гармонійну цілість, одну під кожним оглядом свідому і зрілу громаду. Навіть ті, що — як це ми вже згадували іншим разом — в европейських обставинах були б бралися за чуби, тут вони були тільки членами одної толерантної громади. Принципи американської демократії, глибоко вкорінені в душах і звичаях американських українців, як і велика громадська вироблєність і довголітній досвід громадської праці приявних на Конґресі делеґатів, створювали це тло, на якому з успіхом могли розвиватися наради.

Проте, як уже згадано, Четвертий Конґрес мав теж свої тіні і недомагання, без яких можна б цілком добре обійтися та без яких загальний успіх Конґресу був би ще більший.

Деякі побажання можна б мати головно до самої організації Четвертого Конґресу. Організатори Конґресу повинні ліпше передбачувати час та відповідно укладати програму, щоб опісля над важливими справами не переходити з конечности до порядку дня, або їх відкладати. Вже на початку Конґресу витрачено приблизно три години на „формальні справи" та взагалі другорядними справами зайнято непропорційно багато часу, якого так мало залишалося на важливі наради. Не добре було, що дискусію над звітами відложено аж на час після концерту Капелі Бандуристів, як багато делеґатів виїхало і не мали можности сказати своїх завваг чи побажань. Цій важливій справі, як і пропозиціям та міркуванням щодо майбутньої праці Конґресового Комітету треба було віддати головну увагу і найбільше часу. Треба було теж передбачити, що цілої великої програми не можна буде основно вичерпати в двох днях нарад, та ще й з концертом в другому дні.

Це організатори Конґресу, але не без недотягнень було і між учасниками та делеґатами. Деякі з них мають оригінальне поняття про демократію і думають, що демократичні наради дають право кожному зокрема і всім разом говорити коли й що хто хоче. Правильно думав той дотепний делеґат, що пропонував наложити податок від говорення, бо тоді Конґресовий Комітет напевно не мав би клопотів з фінансами.

Це в загальному про те, що ми вважаємо недомаганнями Четвертого Конґресу. Звичайно, вони в нічому не зменшують його великого успіху, що був би, натомість, ще більший, якби їх не було. Це вже буде завданням чергового Конґресу.

ПИТАННЯ РУБА

В справі прийняття - приміщення в наших громадах скитальських родин, що приїжджають на безпечні завірення ЗУАДК-у, писалося вже так багато, що здавалось би всі розумові й серцеві арґументи вичерпані. Лишалось би, в розпачі безсилости пера й друкованого слова, тільки ствердити незрозумілу байдужість громадянства і „громити" його — від чого, очевидно, ніякої користи не прийде.

Таке становище було б і невірне і несправедливе. Знаємо докладно, що деякі громади перевершили призначені їм квоти, з подяк у пресі можна вичитати, що деякі громадяни на власну руку спровадили по-кількадесять, ба, сотні скитальців.

Залишаючи на боці справжні рекорди індивідуальних зусиль, спитаємо: що — серед т. зв. байдужности більшости визначають перевиконані норми збоку інших громад?... Величина — чисельність громади, як арґумент, відпадає — деякі маленькі громади прийняли стільки скитальців, що... сами опинилися - супроти них „у меншості".

Рішає тут національна свідомість? — Напевно, теж ні. Бо з громади людей, що приглядаються з берега, як ближній потопає, напевно всі свідомі потреби ратунку — проте не всі скачуть у воду й не всі ратують. В конкретному випадку ратування скитальців, ЗУАДК міг би спірати довгу пісню про гірке розчарування деякими т. зв. свідомими громадянами і про миле розчарування тими, на яких він, у дусі, дуже мало рахував.

Коли б, у даному випадку, йшлося про декляративну, чи хочби „даткову" свідомість — справа не виглядала б трагічно; на концерт, чи на маніфестацію, датні 2 доляри на пресу, чи іншу ціль — не страшно. Але тут далеко не те. Тут треба „брати собі на голову" людей, влаштовувати їх на мешкання й працю, лазити за збірками, влаштовувати імпрези, щоб зібрати гроші для ЗУАДК-у — отже риск, який хоч і стідомим, але закоплисеним у вигодах людям, всеодно — що скакати за ближнім у глибоку воду.

Тому, в такому випадку, рішає не питання, чи громада свідома, але чи серед неї є бодай один мужчина гідний тієї назви, людина з ініціятивою, повна снаги до праці, жажду...

(Докінчення на стор. 3-тій)

Майнерський Добродійний Фонд

Підчас теперішнього майнерського страйку хвилево застановлено приймання до шпиталів хворих вуглекопів. Таку вістку оприлюднив д-р Ворен Ф. Дрейпер на зїзді в Ню Йорку Американського Товариства Прилюдного Здоров'я, коли на ньому перший раз обговорювано організацію й ділання Майнерського Добродійного Фонду й Пенсій при Юнії Американських Копальняних Робітників.

Д-р Дрейпер зясував стан здоровя й медичної допомоги для майнерів як „жалюгідний" й тому вістка про відмову медичної допомоги в часі страйку викликала пригноблююче враження. Все ж таки приявні на зібранні лікарі довідалися вперше, як діє оцей так часто згадуваний Майнерський Добродійний Фонд, з якого користають 400,000 членів юнії і їхні родини.

Що такий фонд був і є потрібний, можна заключати зі зменшення кількости небіжчиків від часу його існування. Крім того є загально звісне, що смертність між майнерами є на 50 відсотків вища ніж між загалом населення; що пересічний вік майнера є 55.8 літ життя, коли пересічний вік людини в Злучених Державах доходить уже до 64.2 літ. Коли йдеться про оплату на забезпечення життя майнера, то вона 277 відсотків вища від оплати за обезпечення інших робітників.

Коли в минулому йшли заклики за поправу положення вуглекопів, вони звичайно кінчилися студіями і звітом із студій над їхньою бідою. А з хвилею створення Добродійного Фонду самі майнери з допомогою підприємців добилися медичної допомоги, лікування в шпиталях і дбання про здоровя.

Першим ступнем медичної допомоги були виплати з Фонду на покриття шпитальних коштів або на втримання життя підчас каліцтва. Це дало притоку до випрацювання пляну постійної медичної допомоги. Тепер уже складають пляни, як би при помочі прилюдних установ дбати про плекання здоровя й запобігати недугам через поліпшення життєвих відносин. Це є складна справа, одначе можлива до здійснення, якщо нею заінтересуються відповідальні кола.

Вже теперішня діяльність Фонду вказує на дбання про здоровя майнера й його родини. Фонд дає майнерам вказівки на письмі в такому напрямку:

1. Виберіть собі лікаря з лісти імен, які втримує місцевий відділ майнерської юнії;
2. підіть опісля до вибраного вами лікаря й покажіть йому ваш особистий довід;
3. приписану лікарем медицину дістанете в дроґерії, яких список находиться в місцевім відділі юнії;
4. коли вам треба шпиталю, ваш лікар дасть вам записку до вашого відділу, а відділ дасть вам картку до шпиталю для лікування. Візьміть цю картку разом з запискою лікаря до шпиталю до якого вас відошле відділ.

Інтересне в тому, що фонд не робить умови з лікарями за заплату у випадку якоїсь недуги чи припадку, тільки полишає цю справу самим лікарям, а ціну за медицину полишає аптикам. Шпиталі виставляють рахунок просто до Фонду. Фонд тільки домагається, щоб лікарі, аптеки чи шпиталі мали добре імя між населенням на знак, що це дбайливі люди чи установи. Лікарі, дроґерії й шпиталі, знаючи, що їхні гроші не пропадуть, радо сповняють доручення Фонду.

Це важливе для різних проєктів у майбутньому. Є між ін. плян суспільного лікування, проголошений уже президентом Труманом. Проти того пляну піднесли великий крик лікарі. З досвіду з Майнерським Добродійним Фондом можна переконатися, що ані лікарі, ні аптики ні шпиталі не виставлені на втрату. Тому то цей Фонд буде тепер пробним каменем для різних майбутніх проєктів суспільного здоровя, все одно, чи це будуть проєкти підприємств, чи громадських установ.

Для зрозуміння, як широко розгалужене оце своєрідне підприємство для лікування недужих, варта довідатися, що з доручення Майнерського Фонду хворими займається 7,000 лікарів, 600 шпиталів і 1,300 аптек. Від 1. січня до 1. вересня теперішнього року 39,000 осіб дістало 375,000 днів шпитальної опіки, а крім того лікарі перевели 180,000 відвідин домів або бюр для провірки хворих.

Управа фонду провірює теж і рахунки, виставлювані лікарями. Бували випадки, що управа Фонду звертала увагу лікарям, що їх оплати зависокі, а тоді лікарі їх зменшували. Це вказує на добру співпрацю між інтересованими чинниками. Коли лікар не хоче змешити ціни і не дасть вияснення на це, тоді його усувають зі списку майнерських лікарів, заплативши йому наперед належну ціну за обслугу.

Оці приклади можуть освідомити загал громадянства, про що йдеться підчас боротьби юнії за покращання відносин праці або за створення фонду добробуту в таких підприємствах, які їх ще не мають. Одначе з того не виходить, що кожне підприємство має обовязок такий Фонд створити. Майнери мають спеціяльну працю, до таких вимог з огляду на їхню працю під землею. Недостача чистого повітря, соняшного світла й різні небезпеки, які загрожують життю людини в глибині землі, зовсім виправдують надзвичайне дбання про їхне здоровя.

П. ШАНДРУК, Ген. Штабу Генерал-Пор.

МІЛІТАРНИЙ ПОТЕНЦІЯЛ УКРАЇНИ

6)

Історична минувшина українського народу, повна славних дій боротьби за свою волю, є джерелом з одного боку моральної та військової науки для українського вояка, з другого — усвідомлення собі й через те наслідування подвигів своїх предків. Славні чини українських князів та їхніх дружин, що ставали під брамами Візантії, тогочасної державної потуги; оборона перед монголами і то в той час, коли інші держави піддавалися їм без боротьби та відкуповувалися „данью" (московські князі); боротьба Запорожської Січі в обороні „віри православної козацької" і батьківщини, безчислені повстання козацьких отаманів проти Польщі в обороні так само віри, як символу відрубности, та народу; війни Богдана Хмельницького в характері всенародних зривів з блискучими державними осягненнями; геройська постава Івана Мазепи та Костя Гордієнка з їх військами в обороні української державности; в наших часах вже згадувані війни Українсько-Московська та Українсько-Польська, нарешті боротьба УПА та інших українських формацій проти обох окупантів України - Москви і Німеччини — то все підстава науки організації і провадження боротьби за незалежність України.

Коли підійдемо до наших можливостей провадження боротьби в сучасній добі, то мусимо здати собі справу, що її вимагання є дуже скомплікованi. Вони є обумовлені в повній мірі політичною кон'юнктурою, в якій належало б поставити проблему української державности в комплексі змагань цілого світу за волю народів, бо лише в цей спосіб перш за все можна найкраще забезпечити біологічне збереження українського народу.

На тих засадах має бути, як це й було в історичній перспективі аж до недавного минулого, побудована доцільна духова схема організації української збройної сили. Щодо її зовнішніх форм, то в цьому відношенні при збереженні комплексу національних особливостей українського народу, міродайним фактором організації буде оперта її на здобутому досвіді й через те на зразках модерних чужоземних мілітарних організацій. Цілість тої проблеми є одним з елементів української оборонної доктрини.

IX. Стан і рівень технічно-матеріяльного забезпечення збройної сили України, а принайменші в плянуванні й організації всіх служб, що обумовлюють функціонування такого складного фактора державного життя, — то все належить до проблем, що їх вартість можна кваліфікувати на тлі інших елементів потенціялу українського народу, а при тім обовязково в аспекті модерних потреб. Всі потенціяльні можливости України знаходяться в руках ворога і можуть бути використані або у випадку опанування України в короткім часі, щоб не допустити знищення їх чи евакуації або у випадку тотального повстання українського народу та приєднання до повстання українського військового елементу з рядів червоної збройної сили. Не можна виключати жодної з тих можливостей. Крім того належить взяти під увагу конечність поставлення під зброю для участи у визвольній боротьбі, високовартісного елементу з рядів української політичної еміґрації. Забезпечення цього елементу в сприятливих умовинах увійде в схему влучення та використання всіх антагоністичних Москві сил, себто забезпечення їх могло б бути передбачене відповідними зовнішніми чинниками. Належить згори опертися на найбільш реальній концепції, що в першім періоді збройного змагання з причин вище поданих як і з причин руїни в тім часі всіх проявів життя на просторах України не буде іншої можливости технічного та матеріяльного забезпечення її збройної сили як через одержання засобів ззовні. Коли припущення про можливість закінчення майбутньої глобальної війни в короткім часі відкинути, то повстане проблема технічно-матеріяльного забезпечення ззовні не тільки збройних сил України, але у певним відношенні та на певний протяг часу і самого населення, й зокрема той час повинен обіймати зимовий період. З мотивів, що Україна в умовинах засягу сучасних стратеґічних засобів війни є простором дуже ексльонованим і не має стратеґічної глибини, а може бути для большевиків у короткім часі страченою, в плянуванні їхньому вона перестала бути тереном концентрації мілітарної технічної та матеріяльної індустрії, обороблючої й переоблюючої, до чого Україна своїми економічними багатствами є предистинована. З тих самих причин і на майбутнє розбудова певних галузів мілітарної індустрії не може бути корисною, що в плянуванні української державної організації повинно бути узгляднене.

(Дальше буде).

М. Дурделла.

МАРА КОМУНІЗМУ

ОСНОВНИК І Б. РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНИХ У. Щ. ВІСТЕЙ ПРО КОМУНІЗМ

ЧАСТИНА ДРУГА.

2)

3. Большевицька енергія.

Енергія, завзяття, впертість це не большевицький винахід. Перед ними поодинокі люди, групи, кляси, народи мали і тепер мають ці прикмети. Без них, скажім, Америка стояла б там, де стоїть Китай чи Афганістан. Большевиків за вчителів цих прикмет ми не потребуємо. Взагалі немає нічого такого, дослівно, нічогісінько, що ми могли б від них навчитися. Навіть зручна передреволюційна тактика большевиків (перед першою світовою війною) а саме, їхне вперте і енергійне організування мас, збирання краплі до краплі, потічка до потічка, доки не повстала велика течія, що її греблю у відповідний момент зірвано, — навіть ця тактика була перейнята большевиками вже готовою від французів, англійців, американців, а не ними вигадана. Конкуренти большевиків, соціялісти-революціонери (есери), кидали каплі проти скель, потічки проти Гімалайських гір; їхній терор, убивства начальників поліції чи навіть царя, на дальший хід подій не мали впливу, а їх самих раз-у-раз зводили до нуля. Тимчасом большевики за прикладом англійців з 17 століття, американців та французів з 18 століття терпеливо організували маси на слушний час.

Отже енергія, завзяття, впертість, холодний рахунок — навіть коли б вони були в большевиків — не є їхнім монополем. Коли ж зважимо, що ця „енергія" проявляється тільки в одному напрямі, в терорі, то тоді клич „по-большевицьки" тратить цілком сенс. Большевицька „енергія" не має впливу навіть на їхній власній території, і нею маси не заражуються. Поза енергійним терором, в інших напрямках вона майже не існує. Потрібно стахановщини, цебто, підлачування поодиноких „героїв праці", щоб тягти за собою неохочих. Потрібно жорстоких кар за пару-хвилинний прогул, невміння треба називати саботажем і відповідно карати. Газети майже вповні присвячені господарчим справам, звітам, рахункам, відозвам, самобичуванням, господарчим соцзмаганням і т. п. Радіо невпинно кричить про господарчі справи, заохочує, грозить, бичує. Мільйони зібрань на місцях праці і поза ними взивають, заохочують, бичують, грозять. Вислід такий, що народ терпить голод і холод. Нема ні в якій іншій країні такого явища. Чейже не будемо перебирати такої „енергії" від большевиків.

Енергія, підприємчивість, ініціятива, завзяття, холодний обрахунок — це особливий стан духа, а дух кайданів не терпить. Передумовою його діяння та розвитку є свобода, не тюрма.

Отже „геть від Москви", геть з большевицькими методами. Клич „з большевиками по-большевицьки" не для нас, його треба рішуче відкинути.

4. „З большевиками по гітлерівськи".

Розберім, чи можемо прийняти цей клич. „По-гітлерівськи" значить: бий, ріж, рубай, пали, души газом, сплячого чи ходячого, збройного чи безборонного, старого чи молодого, жінку чи дитину — всякого, кого тобі сподобалось уважати за свого ворога, за ненависта, унтерменша. Це все ніби в ім'я своєрідного націоналізму, що справді є рецедивою дикого, скаженого божевілля.

Фашизм появився в Італії як реакція проти комунізму, що грозив залити країну після першої світової війни. Та вийшло таке, що „не вмер Данило, але його болячка задавила"; слушна ненависть до комунізму запаморочила їм розум і зробила їх не кращими від большевиків.

Гітлеризм пішов тим самим шляхом. Він виник як реакція на зовнішню і внутрішню загрозу большевизму, як реакція на кривду версальського договору. Але його лік не кращий від самої хвороби.

Нацизм Гітлера висунув нову теорію націоналізму: відкинув усяке, на його думку, стухле, гниле, гуманне та християнське „барахло" про рівність людей, а висунув засаду права сильного. Для сильного нема законів, він законом для себе і для всіх. Сильний, це той, що краще володіє брехнею, обманом, газовою коморою. Подібно, як комуністи, гітлеризм в основу своєї філософії поставив т.зв. ірраціоналізм. У большевиків цим ірраціоналом, що дає йому владу, це економічні умовини, це мертві форми продукції, що „визначують психіку. У гітлерівців — це якісь сліпі почуття, неоперті на жодному розрізненні розумному від дурного, доброго від злого.

Все, що гітлеризм впровадив до націоналізму як нове, було тідемне, негативне. Його підкреслення соціяльного питання (навіть партію свою назвав „Націонал-соціялістична Робітнича Партія") було зроблене з таким самим розрахунком, як большевицькі кличі „фабрики робітникам", „земля селянам", „право на самовизначення поневолених народів": щоб перетягнути на свою сторону незрячих. Як може справді турбуватись такий „жорстокий, бо сильний" про добробут та щастя того, кого в кожний момент ограбує до останньої сорочки та впакує кулю в лоб без ніякої причини.

Націоналізм гітлерівського типу є убивчий для нації, бо творить з його прихильників групу зарозумілих „найліпших", „найвважніших" та „найхоробріших", що предендує на монополь та тим розколює сили нації. Гітлерівська монополя, терором наки-нена єдність, так само, як большевицька єдність, це насправді переведення смертоносного розколу до найвужчих рядів вождівського центру: бомбовий замах на Гітлера 20. липня 1944 р. виходить з його найближчого оточення. Сталіну покищо вдається разураз ліквідувати ворогів з найближчого оточення аж до членів Політбюра включно.

Що можна навчитись від гітлеризму та пристосувати в боротьбі проти комуністичної диктатури? Абсолютно нічого. Це була страшна буря, що розвіялась, залишаючи за собою трагічне знищення — та зміцнення комунізму.

На практиці бачимо, що большевицькі методи в Совєтському Союзі не скріплюють большевиків, а, навпаки, ослаблюють. Доказом цього постійне загострювання терору з одного боку та деяк, хоч формальні, уступки з другого (відчинення церков). Гітлерівські методи загнали гітлеризм до гробу. Як одні, так другі методи мусимо відкинути.

(Дальше буде).

Українська Мистецька Вистава в Австралії

Група українців, що виїхала до Австралії, в переходовім таборі Бадгурст, 180 миль від Сіднею 12 і 13 серпня 1949 р. улаштувала виставку виробів народного мистецтва. Дирекція таборової управи (комендант табору австралієць) приділила три гарних світлих залі, де шість національних груп: латиші, литовці, естонці, мадяри, росіяни і українці розложили свої експонати, як свідоцтва народнього мистецького багатства своєї країни в новій батьківщині. Українська група дістала окрему залю, яку використала з найбільшою дбайливістю, вкладаючи до неї свою уперту працю, охороняючи і пропагуючи українську народню культуру там, де вона незнана, чи наражена на легке забуття нашим молодим поколінням, що силою обставин знайшлося поза межами своєї батьківщини. Українська група виставила 120 наших вишивок з усіх сторін України, між якими було багато речей музеальної вартости. 70 штук різб'інкостації в дереві, наших різбарів П. Тарнавського і П. Бомби, знаних в таборах Німеччини. Між різбами звертали на себе увагу оригінальні українські писанки. З обох сторін прикрашували залю два манекіни, прибрані українськими народними ношами. На головному місці, посередині залі, завішено 2 прапори: національний жовто-блакитний і С. У. М., а під ними прибраний стіл української літератури з часів визвольних змагань, переважно еміграційного видання і статистичні відомости про Україну. Тут звертали увагу австралійців портрети наших українських політичних діячів: головного От. С. Петлюри, гетьмана Скоропадського і полк. Коновальця. Дві стіни завішені графічними картинами і карикатурами з таборового життя еміграції в Німеччині і Австралії. Ці праці, хоч вони і не мали народньої тематики, але мистецьке виконання їх творило окремий, бодай ще найбільше вартісний куток не тільки української, а і загальної виставки. Автор цих праць Денисенко Леонід є молодий талановитий український графік. 37 картин виконаних тушом, говорять за його надзвичайні здібності в мистецтві графіки. Не дивлячись на його молодий вік (22 роки) має він поза собою багато гарних, вартостевих праць, за які говорять прихильні рецензії української преси Німеччини і Америки. Три серії ювілейних почтових значків, виставлених на виставі, його роботи, займають своє гарне місце в українській графіці. Графіка і карикатури найбільше припали до вподоби звідувачів, між якими було багато австралійців. Другого дня виставки прибули гості з Камбери і Сіднею. Вони з великим зацікавленням оглядали кожний експонат, розпитуючи наших інформаторів про подробиці життя у нашій, їм мало знаній, Україні.

Поводження виставки було так велике, що термін закриття мусіли переписати з 21 години на 23.

Належиться тут також згадати п. Денисенко Ніну, Тарнавського Степана і Денисенка Юрія, які вложили в організацію виставки свою щиру працю. В першу чергу їм належиться завдячувати, що виставка української групи в Бадгарсті, Австралія, заняла перше місце і здобула багато щирих прихильників між чужими людьми на чужині.

Зандлер Григорій.

ПИТАННЯ РУБА

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ща — говорячи пластунською мовою — добрих діл. Притому справа статі (полу) тут не грає ніякої ролі, так же ж, як і не важний рівень начитаности, освіти, чи шкільний титул. Може то бути чоловік чи жінка, священик, урядовець — чи звичайний робітник. Головне те, щоб така людина була мотор, щоб пірвала за собою других і, разом з ними, витягнула б справу з калабані сумнівів і страху перед риском. Щойно на зрив відважного передовика рушаються свідомість, патріотизм, чи амбіції решти громади. Щойно тоді людей палить сором і викиди сумління, які раніше тамували гіпертрофований страх перед риском. Пробийте цю трекляту гать, — і побачите, якими могутнім річищем зашумлять енергії не менше спраглих добрих діл людей. Образки — знимки з Народних домів і галь, на яких зображені місцеві громадяни зі скитальчими дітьми на руках — ніяка реклама. В місцевості, в якій проживає автор цих рядків, нема дня, ні вечора, щоб місцеві громадяни — головно ж враз-ливе на біль і нужду жіноцтво — не приходили б — не приносили б усякого добра скитальцям, дарма, що вибраний комітет опікується ними бездоганно. Ціла громада до основ зрушена, збуджена до життя... Так виглядає справа тепер. А що було на вступі? — Був страх риску і спонтанний жест жінок, що в сумі збірки дав 30 долярів (відколи створено комітет, збрано... двадцятп'ять разів стільки, не враховуючи датків харчами, устаткуванням і т. п.).

Газетні заклики дуже потрібна річ, але всіх одиниць вони не всилі зрушити. Для цього треба живого слова, живої ініціятиви і живого прикладу — на місці. Тому заки ставити питання, чи наші громади мають серце й почуття обов'язку, ми поставимо питання руба: **чи в Вашій громаді є бодай одна людина з відвагою й ініціятивою, що повела б громаду до благословенної праці рятівництва рідних?**

Ми певні того, що така людина — навіть більше, як одна — є. Коли так, тоді не гайте часу. Маєте до помочі місцевого священика, братства-сестрицтва й інші товариства — скликайте сходини громадянства, вибирайте комітет і приступайте до діла. Побачите, як жваво піде праця й якими смішними людям покажуться страхи перед риском. А коли скитальці будуть на місці — в Народному домі, чи церковній галі — тоді переконаєтеся, скільки доброго серця в наших людей. Про зрух, який внесуть потім скитальці в життя громади, згадую тільки мимоходом. Це буде чистий зиск за труд.

О. Н.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШАРОН, ПА.

I.

Союзовий ювілей.

Старанням 386 від. УНСоюзу відбувся 55-річний ювілей Батька Союзу. По Службі Божій зійшлися наші члени до парафіяльної залі на гостину. Було мило почути радість з приводу такого свята, на якому зійшлися всі члени.

Вступне слово виголосив Д. Кучмак з привітом для зібраних членів і гостей. Промову виголосив місцевий священик, о. С. Мусійчук, вказуючи на ціль свята й принагідної гостини. І. Лисогір взивав до об'єднання сил у праці для допомоги рідній землі і розкиненим по світі землякам. П. Пастернак переповів свої переживання в часі скитальщини заки добився до вільної Америки і висловив своє здивування на існування такої організації як УНСоюз.

Після того переведено збірку, з якої $5 вислано на пресовий фонд, а решту розділено на інші народні цілі.

Член-учасник.

II.

З срібного весілля на скитальців.

В суботу 29 жовтня відбулося срібне весілля Андрія й Єви Щербів і з цієї нагоди відбулася забава на їх власній фармі. Згідно з українським звичаєм прикрашено столи, заставлено їх стравами, поставлено коровай. За столом по середині засіли ювіляти, побіч них гості й родина. Забава відбулася взірцево серед патріотичних співів, а підчас того промовив Данило Кучмак і Олександер Попов. Гості, між якими були союзовці з відділу 386, радо вислухали промов про наше положення й потреби скитальників та їхню нещасну долю. На заклик промовця склали приявні $16, з того на пресовий фонд „Свободи" $5, а $11 на скитальців. Збіркою займались Ірина Щерба й Д. Кучмак.

Зложили жертви: обоє Щерби $5, обоє Кучмаки і Тоні Кучмак по $2, а решту по $1, а саме: А. Попов, Дж. Джовис, І. Сирлич, Й. Вітула, Г. Карієр, І. Шарко, М. Сирлич.

Подав Д. Кучмак.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 24.

Відділ:	Жертва:
Г. К. Гупало	$10.00
Павло Коваль	3.00
Роман Віндик	3.00
Михайло Сеньків	2.00
Д-р Іван Подюк	2.00
Василь Бродик	2.00
Степан Вігун	2.00
Михайло Сарабин	2.00
Лука Поліха	2.00
Анна Залевська	2.00
Інж. Евген Бедрий	2.00
Михайло Стадник	2.00
Володимир Макара	2.00
Захарчук Антін	1.00
Микола Ганяк	1.00
Антін Галайдіда	50
5 Павлина Гарлов	1.00
5 А. Микитин	1.00
13 Василь Вовчук	2.00
38 Іван Муринка	2.00
42 Володимир Пелеський	2.00
45 Иосиф Мороз	2.00
58 Семен Романяк	1.00
69 Ковбасник Микола	3.00
70 Павло Тхір	2.00
75 Дмитро Вазулевич	3.00
82 Андрій Тельмашик	2.00
92 Гаврило Пелех	2.00
125 379 Тома і Іванка Подола	5.00
130 Микола Марків	2.00
133 Гладун Теодор	3.00
133 Михайло Ярошко	2.00
149 Тиховський Володимир	2.00
160 Яків Притика	2.00

Відділ:	Жертва:
163 Юрій Сенів	1.00
164 John Roll	5.00
164 Myron Lylo	3.00
176 Микола Іванцьо	2.00
183 Роман Мараз	2.00
204 Маруся Оршуляк	3.00
204 Петро Ікалович	2.00
206 Клавдія Білон	5.00
217 Семен Ходак	1.00
221 Маланчук Степан	2.00
221 Юрій Борис	2.00
241 Иосиф Галопшка	2.00
265 Иосиф Коцюбка	3.00
276 Бр. св. О. Миколая	25.00
277 Яцко Гвіздз	2.00
277 Микола Гласишин	2.00
292 Микола Романів	3.00
292 Анна Любінська	2.00
298 Василь Швед	1.00
319 Михайло Малишевський	2.00
324 Василь Слободян	2.00
324 Григорій Бучко	2.00
331 Петро Мармаш	2.00
349 Микола Лісний	2.00
350 Микола Швець	5.00
361 Богдан Стеців	2.00
361 В. Садівник мол.	1.00
366 Василь Гніздор	2.00
369 Михайло Куба	1.00
374 Ілія Чопик	2.00
383 Юліян Кушнір	2.00
385 Іван Олійник	2.00
432 Леонід Криворучко	3.00
432 Т. Яремко	2.00
446 Володимир Кіпот	2.50

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

УҐРУПУВАННЯ СОВЄТСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Бостон. — Хоч у Совєтах нема клас ані суспільних верств, то різко вирізняються деякі групи осіб відповідно до заняття, як це представляє кол. московський кореспондент „Монітора", Едмунд Стівенс. Попри вже попередно згадану упривілейовану касту „хазяїв", можна замітити такі групи: Мистців-літератів; — вони мають платню, яка в долярах виносить по 194-197 місячно; мистців-аспірантів, пересічної інтелігенції, бюрових білокомірцевих робітників і технично вишколених ремісників. Всі, ці групи становлять щось в роді середньої класи в капіталістичних країнах і вони можуть бути кандидатами на членів пануючої комуністичної партії.

Нижче четвертої групи стоїть остання група людей, що їх можна назвати „незорганізованими", а які становлять головну частину населення, бо вони не мають ніякого вишколу. Їх можна назвати „простими робітниками". Між ними є жінки і люди, які щойно поприходили з сіл.

Понижче цеї пятої групи стоять люди, яких випущено з тюрми і які не мають постійного пристановища. Між ними є спекулянти й кандидати на злочинців, хоч злочин у Совєтах не є так зорганізований як у свобідних країнах.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

КЛІВЛЕНД, О.

Відчит про „наше політичне положення і наше завдання".

Старанням місцевого Відділу Організації Державного Відродження України відбувся тут в неділю 9 жовтня ц.р. відчит д-ра Е. Квітковського, який недавно прибув з Европи до Дітройту.

Тема відчиту актуальна й інтересна. З питомим собі спокоєм промовець одверто і мужньо заторкнув наболілу у нас проблему політичного розбиття, фатальні наслідки якого покутують по сьогоднішній день там в Европі, а навіть — побоюється прелегент — можуть бути перенесені на нові терени поселення.

Лихо не в тому, що маємо багато політичних партій, які зрештою всі стремлять до одної мети, самостійної і соборної України, але в тому, що у нас витворюється багато „патріотів партій" а не справжніх патріотів, що великого прагнуть.

Не творення щораз нових внутрішних фронтів, а обєднання всіх сил на зовнішньому фронті проти спільного ворога дасть нам так бажану перемогу.

В обличчі нової війни, про яку стільки говориться і пишеться, перед нами стоять три важливі питання, на які мусимо собі відповісти: з якими гаслами, якою стратегією та з якою силою станемо до нового політичного іспиту? Потім прелегент пирейшов до теми наших завдань, накресливши картину того, що зроблено тут в Америці й там в Европі та дав висновок, що треба зробити.

На думку доповідача тзв. стара заокеанська еміґрація доконала великих діл. Храми, школи, Народні Доми, Допомогові Товариства з численними відділами (останніх може аж забагато, але видно життя цього вимагало, коли вони повстали) і різні організації найкраще свідчать про щиру працю і гарячий патріотизм тої зарібкової еміґрації, між якою було — не во гнів їй кажучи — багато неписьменних чи малописьменних.

Застаємо готовий і то здоровий фундамент, на якому можемо починати будувати величаву будівлю. Досвід старої зарібкової еміґрації, яка вже вросла твердо у свобідний американський грунт, посилений свіжими силами нової політичної еміґрації, в пляновій співпраці дасть напевно великі позитивні о с я г и, Підчеркуємо я к н а й т і с н і ш а співпраця „старих" і „нових". Нездорове явище в громаді, коли поруч існуючих товариств чи, організацій виростають щораз нові з такою ж програмою і метою. Навіть поява нових часописів в той час, коли одинокий в світі український щоденник „Свобода" все ще не поставлений на потрібній висоті, без матеріяльної бази — це теж розпорошення наших сил.

Маємо Українську Національну Раду і її Виконний Орган, про яку стільки шуму в пресі і відчитових залях. Можна висувати різні застереження щодо складу осіб і представництв тої чи іншої партії в цьому українському парляменті, але головне мусимо мати на увазі: спільна праця для спільної нам всім мети.

Стоїмо напередодні четвертого Конґресу Американських Українців. Участь в Конґресі, винесення відповідних ухвал і переведення їх в життя дасть нам можливість праці для пропаганди української визвольної справи організовано і продумано.

Мусимо використати наші нові амбасадорства: Українську Капелю Бандуристів та наші театральні і мистецькі сили, які понесли б у світ красу і надбання нашої культури. Голоси поважної американської преси про перші виступи Капелі повні признання і захоплення. Ставаймо о т ж е спільно до праці! — цим закінчив доповідач свій реферат.

По рефераті почалась оживлена дискусія. Нажаль частина дискутантів зовсім відбігла від порушених основних думок доповіді — а саме над ними варто було застановитись — і звела полемічний бій в зовсім протилежній площині. Головний домінуючий акорд прелегента про обєднання сил був заглушений різким тоном дивоглядних питань (в тому розумінні, що там не слід було їх порушувати) та прозвучав дисонансом, що глибоко вгризся в уха і серця присутніх. Ще кілька тверезих зазивів заслужених громадян до опамятання, коротке слово доповідача, який прощається бо крайня пора до поїзду і приявні помало залишають залю, стіни якої давно вже не чули подібного перебігу нарад чи обміну думок. Це було колись давним давно, та годі про це...

Переведена з б і р к а д а л а $47.70, з чого покрито кошти залі і дороги, а $27.41 передано на цілі Українського Конґресового Комітету.

Жертвували: по $1: Н. Декан, І. Панас, Д. Гладиш, Д. Загута, Гр. Голубець, П. Країло, М. Ґабрівський, Н. Починюк, Гр. Конет, С. Можеловський, К. Свереда, Й. Бончук, Н.Н., М. Турчик, М. Кукіз, К. Попович, Й. Свідик, Гр. Кукіз, Д. Шмагала, І. Сокіл, І. Денеґа, К. Потюк, Н. Бобечко, М. Ґель, І. Василюк, С. Вітик, Я. Павлишин, С. Когут, Й. Магоцький, Гр. Степанек, Н. Кавка, М. Ковалисько; по $2: Яр. Пацула, В. Мигаль, Р. Кокоць. Дрібними $9.70. **Приявний.**

ДІТРОЙТ, МІШ.

Український тиждень в Дітройті.

Організація нової іміґрації „Самопоміч" ухвалила в кінці листопада провести в Дітройті український тиждень. Основною метою цього тижня має бути, не тільки ближче познайомитися новій іміґрації із старою, а й показати культурно-мистецьке надбання українського загалу в рідному краю.

Голова філії „Самопомочі", п. Мирослав Сапчак, та голова комітету по проведенню „українського тижня" проф. Витвицький вже тепер прикладають усіх зусиль, щоб цей тиждень пройшов якнайкраще, що розпочнеться 27 листопада в Українському Народному Домі.

Голова централі „Самопоміч", п. Юліян Ревай, виголосить під час відкриття промову щодо значення українського тижня. Після відбудеться концерт, в якому візьмуть участь Капеля Бандуристів ім. Шевченка, під мистецьким керівництвом Г. Китастого та оперовий ансамбль під проводом проф: Пюрка. Під кінець концерту українські поети читатимуть свої твори.

Після концерту відбудеться бенкет, під час якого нові іміґранти виголошуватимуть промови-подяки піонерам української іміґрації в Америці за активну допомогу, яку вони подавали і подають тепер скитальцям.

По закінченні бенкету відбудеться забава.

2, 3, і 4 грудня відбудеться виставка народно-мистецьких виробів. Тут відвідувач побачить ті великі мистецькі надбання, які мав наш народ. Тут же можна буде придбати деякі речі по приступнім цінам.

„Український тиждень" закінчиться 4 грудня „Веселим вечером".

Завданням українського громадянства є не тільки прийняти участь в цьому тижні, а й привести зі собою своїх знайомих американців. Український актив цьому тижневі приділяє важне значення, доказом цього є, що вони вже придбали квитки для себе і своїх знайомих.

Прибутки, які можуть бути від цього тижня, ітимуть на культурно-освітні заходи.

Олз.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Д. Б., Ню Йорк, Н. Й. — На запит відповідаємо, що делеґатами на Четвертий Конґрес Американських Українців були від Обєднання б. Вояків Українців в Америці: ген. П. Шандрук і ген. О. Загродський. Останній зложив усний привіт від „Обєднання".

При цьому зазначуємо, що в „Свободі" було подане тільки коротке звідомлення. Точний перебіг Конґресу зачнемо друкувати незабаром.

Я. Т., Канада. — Військовий критик нозивається Гансом В. Болдвин, а той другий з Союзу Громадських Свобід називається Р. Г. Болдвин. Це дві різні індивідуальності.

Г. Ш., Вашинґтон, ДК. — Того роду дописи найкраще слати до часописів, які видаються саме на те, щоб такі речі поміщувати. Кожна Церква має свої органи, в яких поміщує їх. Одначе згадка про це буде в „Свободі", коли буде друкуватись повне звідомлення про Конґрес.

ДОБРОВІЛЬНА ЦЕНЗУРА НА ТЕХНІЧНІ ВІСТІ ДО РОСІЇ

Вашингтон. — Департамент торгівлі віднісся до американських бизнесовців, щоб вони випрацювали плян добровільної цензури, щоб запобігти передачу технічних інформацій до Совєтської Росії і її сателітів. Щоб це осягнути, кожний бизнесмен, який має подавати технічні дані, хоч і не тайні, до закордонних країн, за виїмкою Канади, має постаратися за одобрення таких вістей від департаменту торгівлі. Тут включені навіть і в заприязненні держави тому, що через них можуть технічні вісті дістатися до країн сателітів. Канада вийнята від цього правила тому, що вона співпрацює з урядом ЗДА. Департамент торгівлі зладив теж нову лісту з 60 родів продуктів, які вважається стратегічними й тому їх не можна висилати закордон без дозволу департаменту.

Водночас департамент торгівлі дав дозвіл на вивіз 40,000 барилок летунської газоліни до Югославії.

СКЛИКАНО СЕСІЮ ЧЕСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Прага, 11 листпада. — Сьогодні цілком несподівано скликано сесію чеського парляменту на 17-го листопада. — Причини сесії та предмету дебат не проголошено.

ПОДЯКА

Високоповажаному Панству

ОЛЬЗІ І МИКОЛІ МЕДИНСЬКИМ

У HARTFORDI

за сердечну та безінтересовну моральну і матеріяльну поміч через довший час в перших тижнях нашого побуту на вільній американській землі, сердечну та щиру подяку складають

АНТОНИНА та ІВАН КАЩИНЦІ.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо найсердечнішу подяку **Вп. Панству Михайлові й Теклі Шумейко з Юніон та Вп. Панству Корнелеві й Катрі Пелешок з Ню Йорку** за спровадження нашої численної родини з Австрії до Америки, за їхню моральну та матеріяльну поміч в Европі й Америці та за уділення нам приміщення в своєму домі впродовж двох місяців.

Рівнож дуже щиро дякуємо Всечеснішим: **о. совітникові В. Краєвському й о. М. Созанському** за поміч при підшукуванні нам мешкання.

Тома, Евфрозина, Богдан, Роман і Зенон Томкові.
Ірина Гнатюк з донями.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ПОДЯКА

Складаю сердечну подяку Урядові У. Н. Союзу за так скоре виплачення мені посмертного по бл. п. мому мужі

ВАСИЛЕВІ.

Так само дякую Товариству „Просвіта", Товариству Союз Українок і Членству з Провидіння та всім, котрі взяли участь у похороні. По похороні запрошено присутних на перекуску до салі гр. Івана Деревлянного. При тій нагоді зібрано на наші сироти до Филаделфії: Максим Олексів $2, Анастазія Мороз $1.50, а по $1: Михайло Дзярський, Михайло Мисьович, Софія Валчук, Катерина Смуниш, Евдокія Олексів, Софія Мрикало, Марія Бринь, Марія Гутніков, Миссис Вербман, Мр. Драґан, Миссис Джейн Лейн. По 50 ц. Катерина Чолій, Наталя Ковалська і Миссис Деревляна. Разом $17, котрі вислано через У. Н. Союз.

Таксамо дуже сердечно дякую присутним за замовлені Служби Божі і за цвіти, котрі зложили з приводу смерти Покійного мужа в прибраній Вітчині...

Хай земля буде Йому легкою!

АНАСТАЗІЯ МОРОЗ, вдова.

ПОДЯКА

Славетній парі українських мистців, **Вп. Панові д-рові Антонові Рудницькому** і його дружині, **Пані Марії Сокіл**, Тамс Ривер, Н. Дж., складаємо оцим сердечну подяку зат е, що Вони спровадили нас із табору в Німеччині разом із нашою малою дитиною та старенькою мамою і заопікувались нами, даючи нам у себе на фармі приміщення та заробіткову працю. Цінимо це тим більше, що Вони спровадили вже сюди кільканадцять осіб своєї рідні та кілька інших скиталььських родин, усім їм подаючи помічну руку.

Осип і Ольга Перловичі.

ПОДЯКА

Через те, що ще й досі не маємо можливости віддячити нашим дорогим друзям (по скитальщині) **Шановній родині Цапарів** в належний спосіб, тому ми цим шляхом складаємо їм найсердечнішу подяку за все те, що вони зробили для нас, починаючи від вироблення ашурансу та кінчивши прийняттам з пароплава і тримання в своєму маленькому мешканні, яке, не дивлячись на цілковите заповнення своєю великою родиною, все це при їх дуже добрій волі, а тим більше при найкращому їх ставленні, було для нас дуже добрим і привітливим.

Вони своїм свідомим і правдиво українським ставленням — будучи самі новими іміґрантами — спромоглися стягнути більше як 40 осіб, яких приютили і допомогли їм влаштуватись. Та жертвенність і турботи, які вони мали стягаючи так багато скитальців, є найкращим прикладом їх високої культурности та національної свідомости. Нехай Всевишній тисячекратно нагородить їх всім найкращим та пошле їм щасливого і радісного життя на вільній американській землі.

З пошаною
Родина ВАСИЛЕНКІВ.

ПОШУКУВАННЯ

СМОРЖАНЮК АНДРІЙ з Хлібачина лісного п. Коломия, пошукує п. **МИХАЙЛА ГОЛЕМБЕН** зі Слобідки лісної п. Коломия, Галичина, і його дружину п. **ГОЛЕМБЕН**, роджена **САЧКО**, донька Андрія Сачко з Хлібичина лісного. Перед війною і правдоподібно тепер живуть у Ню Йорку. Хто про них знає, або вони самі, хай пишуть:

A. SMORZANIUK,
Queen Anne, Maryland.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ТАРЗАН, ч. 2217. Убивник вже погиб.

Коли Тікар кинувся до Чедвика, Джена кинулася до прогалини і відкликала його.

„Що ти тут дієш?" — запитався Тарзан Чедвика.

„Я прийшов, щоб убити льва, який убив тубильця" — сказав провідник.

„Ось твій убивник! Молоді льви, такі як Тікар, можуть дістати кращу добичу від людини" — сказав володар джунглів.